

Jaarverslag Faunabeheereenheid Fryslân 2018

Bestuur

Het bestuur van de Stichting Faunabeheereenheid Fryslân (FBE) bestond per januari 2018 uit D.D. (Douwe) Anema namens de agrariërs, A. (Auke) Boersma namens de terreinbeherende organisaties, H.H. (Henk) de Bruin namens de jagersverenigingen, L. (Luuk) Geerts namens het Friesch Particulier Grondbezit, en G.J. (Gijs) Wouters als onafhankelijk voorzitter. Door het van kracht worden van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2017 en het vaststellen door Provinciale Staten van de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017 ontstond ruimte voor uitbreiding van het bestuur met vertegenwoordiger(s) van maatschappelijke organisaties. Hieraan is invulling gegeven door benoeming door GS in 2018 van H. (Hans) Kroodsmas namens het Kollektivenberied Fryslân. Daarnaast heeft de FBE gekozen voor een 'vrije stoel' om, afhankelijk van de agenda, gebruik te maken van de kennis bij overige partijen en te zorgen dat alle geluiden gehoord worden. Dit betreft een adviserende zetel zonder stemrecht. Hiervan is gebruik gemaakt op 18 april 2018 door Juko Schoonhoven en op 17 oktober 2018 door Hans de Boer, opeenvolgende voorzitters van Vereniging Het Reewild voor Noord-Nederland.

Als adviseurs namen deel aan de bestuursvergaderingen J. (Johan) Wesselink namens BIJ12 Faunafonds en G. (Gerben) Mensink en F. (Fokke) Wagenaar namens de Provincie.

Het secretariaat werd ingevuld door R.F. (Robbert) de Vries als secretaris en door P.O. (Peter) de Vries als beheerder van het Fauna Registratie Systeem (FRS).

Het penningmeesterschap is in 2018 overgedragen van P. Sterkenburgh aan L. Geerts, waarbij de eerste de jaarrekening 2017 nog afgehandeld heeft en de laatste alle zaken die betrekking hebben op 2018.

In verband met de bestuurlijke veranderingen is de inschrijving bij de Kamer van Koophandel gewijzigd en is gewerkt aan nieuwe statuten. Het papieren archief van de FBE is ondergebracht in het archief van de Provincie.

Financiën

De FBE wordt volledig gefinancierd door de provincie. De bestuursleden ontvangen een vacatiegeld, het secretariaat is uitbesteed aan Ingenieursbureau De Overlaat te Wirdum. Voor het gebruik van het Fauna Registratie Systeem gelden jaarlijkse licentiekosten.

In 2018 heeft de FBE een boekjaarsubsidie ontvangen van € 208.000,-. De begroting was als volgt opgebouwd.

reg/aanv
vr/tw/aw

reg
tw

Som van incl.BTW 2018	Kolomlabels			Eindtotaal
Rijlabels	bestuur	onderst	uitbesteed	
B. ontheffingen		€ 4.598		€ 4.598
voorbereiding en bezwarenbeh.		€ 4.598		€ 4.598
C. machtigingen	€ 660	€ 23.208	€ 25.001	€ 48.869
beheer FRS		€ 13.504	€ 25.001	€ 38.505
rapporteren	€ 660	€ 9.704		€ 10.364
D. uitvoering faunabeheer	€ 1.380	€ 6.970		€ 8.350
tellingen		€ 2.807		€ 2.807
wildmerkverdeling ree	€ 580	€ 2.178		€ 2.758
afronding draagkracht ree met GIS	€ 800	€ 1.984		€ 2.784
E. communicatie	€ 2.230	€ 11.979		€ 14.209
voorlichtingsbijeenkomsten	€ 1.790	€ 1.863		€ 3.653
Website		€ 5.518		€ 5.518
persberichten/nieuwsbrief	€ 220	€ 2.759		€ 2.979
jaarverslag	€ 220	€ 1.839		€ 2.059
F. faunanetwerk	€ 6.720	€ 4.646		€ 11.366
overig	€ 6.720	€ 1.549		€ 8.269
kennissymposia e.d.		€ 3.098		€ 3.098
X. indirect	€ 39.635	€ 40.198		€ 79.833
mailbeheer	€ 2.860	€ 15.161		€ 18.021
overig	€ 3.800			€ 3.800
planning en begroting	€ 2.120	€ 10.346		€ 12.466
help desk		€ 4.356		€ 4.356
reiskosten auto	€ 2.755	€ 570		€ 3.325
FBE-vergaderingen Frl	€ 20.160	€ 8.906		€ 29.066
Aanpassen statuten FBE	€ 1.940	€ 460		€ 2.400
reiskosten openbaar vervoer		€ 400		€ 400
opstellen jaarrekening	€ 2.000			€ 2.000
accountantsverklaring	€ 4.000			€ 4.000
A. Faunabeheerplan	€ 5.780	€ 21.962		€ 27.742
evalueren fbp 2014-2019	€ 1.780	€ 14.520		€ 16.300
Fbp ganzen 2018-2020	€ 4.000	€ 7.442		€ 11.442
G. landelijke overleg	€ 4.345	€ 8.736		€ 13.081
Techn. Gebruikers Groep FRS		€ 3.219		€ 3.219
FBE-NL overleg	€ 2.200	€ 5.518		€ 7.718
Faunadata (LOF)	€ 1.320			€ 1.320
Land. Overleg Faunadata	€ 825			€ 825
Eindtotaal	€ 60.750	€ 122.297	€ 25.001	€ 208.048

Buiten de boekjaarsubsidie zijn in 2017 en 2018 aanvullend opdrachten verstrekt door de Provincie aan de FBE voor de volgende activiteiten:

reg/aanv	aanv
vr/tw/aw	tw

Som van incl.BTW 2018	Kolomlabels				Eindtotaal
Rijlabels	bestuur	onderst	uitbested		
Opschonen jachtveldadmin	€ 690	€ 9.753		€	10.443
Opleiden WBE's	€ 4.020	€ 6.437	€ 3.000	€	13.457
Evaluatie weidevogel/pred.beh.	€ 621	€ 1.379		€	2.000
Ganzenverjaagteams		€ 1.609		€	1.609
Aanvulling reebeheer 2018	€ 2.435	€ 4.308	€ 8.000	€	14.743
Reebeheer Tersch-Ameland (2017)	€ 5.100	€ 2.759	€ 27.765	€	35.624
fase 2	€ 2.220	€ 920	€ 15.562	€	18.702
fase 1	€ 1.995	€ 920	€ 9.903	€	12.817
fase 3	€ 885	€ 920	€ 2.300	€	4.105
Valwildregeling overlegfase (2017)	€ 1.227	€ 1.655		€	2.882
Aanv fbp winterganzen 18-20	€ 2.050	€ 10.346	€ 8.260	€	20.656
Eindtotaal	€ 16.143	€ 38.246	€ 47.025	€	101.413

Het financiële resultaat over 2018 blijkt uit het separate financiële jaarrapport.

In het vervolg wordt de voortgang per begrotingsonderdeel nader toegelicht.

Faunabeheerplan

Faunabeleid

Het faunabeleid wordt door Rijk en Provincie vastgesteld. Dit vormt het kader waarbinnen de FBE opereert. Provinciaal beleid ter uitvoering van de Flora- en faunawet staat in de nota 'Libje en libje litte' uit 2010. Dit is geïmplementeerd via vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten op grond van de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017. Voor ganzen geldt de Fryske guozzeoanpak 2017-2020. Doel van deze aanpak is om schade door met name winterganzen jaarlijks te verlagen met 5 - 10% en daarmee te komen tot een maatschappelijk geaccepteerde schadehoogte. Daarbij wordt rekening gehouden met de duurzame instandhouding van de internationaal beschermde ganzenpopulaties. Dit heeft geleid tot enkele wijzigingen van de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017 door Provinciale Staten.

Faunabeheerplan winterganzen

Genoemde aanpassingen in het provinciale ganzenbeleid maakten een aanpassing van het Faunabeheerplan Winterganzen noodzakelijk. De FBE belandde hierbij in een spagaat. Enerzijds moet een faunabeheerplan passen binnen het kader van het provinciale beleid, anderzijds moet het wel uitvoerbaar zijn. Dit heeft er toe geleid dat de FBE in 2017 niet alleen een Faunabeheerplan Winterganzen 2017-2019 heeft uitgebracht aan GS, maar ook een aantal onderling samenhangende adviezen over de wijze waarop zij het ganzenbeheer uitvoerbaar achtte. Naar aanleiding hiervan hebben Provinciale Staten op 24 januari 2018 de Verordening gewijzigd om het verjagen van ganzen van een half uur voor zonsopgang tot

12.00 uur en het gebruik van het kogelgeweer naast het hagelgeweer mogelijk te maken en om elektronische lokmiddelen te verbieden.

Binnen deze nieuwe kaders is de FBE begonnen een nieuw Faunabeheerplan Winterganzen 2018-2020 op te stellen. Weerbarstige thema's waren de periode van het jaar waarop het faunabeheerplan betrekking heeft en daarmee van het toepassen van een vrijstelling of ontheffing, het garanderen van rust nabij belangrijke slaapplekken en Natura 2000-gebieden en met name de ecologische en jacht-technische onderbouwing van schadebestrijding vanaf een half uur voor zonsopkomst. Het beperkte budget voor het faunabeheerplan was hierdoor snel uitgeput, waardoor het werk stil kwam te liggen. Na afspraken met de Provincie over een aanvullende opdracht is het werk voortgezet met een gedeeltelijke uitbesteding aan Bureau Boerema & Van den Brink. Dit heeft geleid tot het vaststellen van het faunabeheerplan Winterganzen 2018-2020 door de FBE op 24 augustus 2018; dit is op 8 oktober door GS goedgekeurd. Tegen het goedkeuringsbesluit is op 26 november 2018 bezwaar gemaakt door Vogelbescherming Nederland.

De evaluatie van het Faunabeheerplan 2014-2019 is vooral ingevuld door werkzaamheden aan ree en winterganzen als opmaat naar een nieuw faunabeheerplan 2020-2025.

Ontheffingen

Weidevogels en predatiebeheer

Ter bescherming van weidevogels binnen weidevogelkansgebieden en in een bufferzone van 5 km daaromheen, heeft de FBE in 2017 een nieuwe ontheffing aangevraagd voor het doden van vossen met gebruikmaking van geweer en kunstmatige lichtbronnen, voor de maanden december t/m juni. Voorwaarde was een door GS goedgekeurd predatiebeheerplan, opgesteld volgens het Protocol Predatiebeheer bij Weidevogels, waaruit de noodzaak blijkt van aanvullende bestrijdingsmogelijkheden voor de vos. Deze ontheffing is op 1 december 2017 verkregen en geldt voor de jaren 2017-2019.

Gelet op het zeer beperkte gebruik in 2017 van de ontheffing voor het vangen en doden van kraaien met een vangkooi en gelet op de vernietiging van de ontheffing daarvoor door de bestuursrechter, heeft de FBE voor 2018 geen nieuwe ontheffing aangevraagd. Volgens de uitspraak van de meervoudige kamer van de Rechtbank Noord-Nederland van 14 september 2018 over de ontheffing kraaienvangkooi kan de FBE onvoldoende hard maken wat het aandeel van kraaien is in weidevogelpredatie en daarmee wat het belang is van de vangkooi. Voldoende gegevens hierover zijn niet beschikbaar. Ook mag volgens deze uitspraak het omdraaien van de nekwervel niet als dodingsmethode worden toegepast op gevangen kraaien omdat deze vogels niet in nood verkeren.

Voor het doden van steenmarters in een beperkt gebied rond Aldeboarn is in 2018 door de Provincie bij wijze van experiment ontheffing verleend aan het Agrarisch Natuur Collectief van Natuur Verenigingen. Deze aanpak is buiten de verantwoordelijkheid van de FBE om tot stand gekomen.

Evaluatie weidevogel/predatiebeheer (2018)

De FBE is in 2018 nauwer gaan samenwerken met de Collectieven en is agenda-lid geworden van het Olterterp-overleg over weidevogelbescherming, waarbij de FBE predatiebeheer inbrengt.

Ganzen

De ontheffing voor legselbeperking en doden van de overzomerende grauwe gans is verlengd voor de periode 2018-2023. Tegen deze ontheffing heeft de FBE op 3 november 2018 bezwaar ingediend, omdat deze de mogelijkheden zowel voor legselbeperking als voor afschot van overzomerende grauwe ganzen onbedoeld inperkt ten opzichte van de eerdere ontheffing. Het bezwaar zal informeel worden afgehandeld tussen Provincie en FBE.

Een nieuwe ontheffing voor het vangen en doden met CO2 van ruiende ganzen is niet aangevraagd, omdat door het vervallen van de winterrust en het verkleinen van de foerageergebieden het draagvlak ontbrak bij de terrein beherende organisaties om tot uitvoering over te gaan. Dergelijke acties kunnen alleen weer worden opgepakt als onderdeel van een brede deal en in een breder perspectief.

Machtigingen

De Faunabeheereenheid beheert schademeldingen in het Faunaschade Registratiesysteem (SRS). Voor het verstrekken van machtigingen en registratie van het gevoerde beheer maakt zij gebruik van het Fauna RegistratieSysteem (FRS).

Sinds 1 november worden door de FBE – om de administratieve lasten te verlichten - geen perceelsgebonden machtigingen meer verstrekt voor ondersteunend afschot op winterganzen op basis van de provinciale vrijstelling. Dit had tot gevolg dat de jager niet meer vanuit SRS geïnformeerd wordt over percelen waar schadebestrijding door de boer gewenst is en dat boer en jager 'over en weer' niet meer inzicht hebben in elkaars activiteiten. Een andere consequentie is dat er vanuit het beleid van Provincie en FBE geen sturingsinstrument meer is voor de inzet van preventieve maatregelen en voor verjaging van ganzen zonder (ondersteunend) afschot en dat vanuit Handhaving het inzicht ontbreekt op welke percelen ondersteunend afschot mag plaatsvinden. Deze problemen bij de uitvoering van het (winter)ganzenbeleid waren door de betrokken partijen (FBE, Provincie en BIJ12 Faunazaken) onvoldoende voorzien. Op ad hoc basis zijn (tijdelijke) oplossingen gezocht. Een structurele oplossing wordt gezocht in de invoering van een nieuw schadedossier, gezamenlijk voor boer, jager en BIJ12 Faunazaken, als alternatief voor de perceelsgebonden machtiging.

Uitvoering faunabeheer

Tellingen

De volgende tellingen zijn uitgevoerd door de WBE's, waarbij de FBE faciliteert bij het invoeren van gegevens in FRS.

- De reetelling heeft plaatsgevonden in vrijwel alle WBE's. Tellen is een voorwaarde voor het kunnen toekennen van afschot.
- De voorjaarstelling faunasoorten (van een groot aantal vogelsoorten welke schade kunnen veroorzaken) heeft plaatsgevonden in de WBE's Terschelling, Midden-Ooststellingwerf, Aengwirden-Schoterland, De Dongeradielen, Om de Terpen, It Bûtenfjild Tsjonger en Alddjip, Smallingerland, Kuinder en Linde, Utingeradeel, Skarsterlân e.o. en Tusken Waed en Stêd (12 WBE's).
- De voorjaarstelling trend (van alle wildsoorten) is uitgevoerd in de WBE's Terschelling, Midden-Ooststellingwerf, Aengwirden-Schoterland, Gaasterlân e.o., De Lauwers, De Dongeradielen, Om de Terpen, It Bûtenfjild, Tsjonger en Alddjip, De Marne, Smallingerland, Kuinder en Linde, Utingeradeel, Skarsterlân e.o. en Tusken Waed en Stêd (15 WBE's).
- De inventarisatie van zoogdiersoorten heeft alleen plaatsgevonden in de WBE It Bûtenfjild.
- De coördinatie van de zometelling ganzen is door de Provincie uitbesteed aan Sovon. Deze organisatie betreft daarbij zo mogelijk de WBE's. Invoer van gegevens heeft in 2018 niet plaatsgevonden in FRS, omdat de grenzen van de telgebieden niet in FRS zitten. In plaats daarvan zijn de gegevens rechtstreeks ingevoerd in het geografisch informatiesysteem van Sovon.

Wildmerkverdeling ree en afronding draagkracht reebeheer met GIS

Een door de FBE ingestelde 'Werkgroep Reebeheer' heeft de voorjaarstellingen en de draagkrachtberekeningen per WBE kritisch beschouwd. De draagkrachtberekeningen waren in 2017 geactualiseerd met behulp van het geografisch informatiesysteem van de provincie volgens de voorgeschreven methode uit het Universeel Beheerplan Ree (methode 'Van Haaften'). Nagedacht is over een toekomstige onderbouwing van het reebeheer welke zijn beslag moet krijgen in een op te stellen Faunabeheerplan 2020-2024.

Reebeheer Terschelling en Ameland

In 2018 is bovendien het onderzoek Reebeheer Terschelling en Ameland afgerond (fase 2 en 3; gefinancierd als aanvullende opdracht in 2017). In deze gesloten leefgebieden had de FBE in 2017 een onderzoek laten uitvoeren naar de populatieontwikkeling van reeën op beide eilanden door C.F. (Rik) Schoon van Natuurlijk Fauna Advies BV. Het accent lag daarbij op de wijze van tellen en op het bepalen van de draagkracht, zowel ecologisch als maatschappelijk. In het kader van het onderzoek heeft op beide eilanden een telling plaatsgevonden met aansluitend een vlucht met een drone met een gewone en een infrarood camera en vervolgens een drive count. Op 19 april 2018 heeft de FBE het rapport Reebeheer Terschelling en Ameland aan de Provincie aangeboden met het advies reebeheerplannen voor beide eilanden op te stellen nadat de Provincie in samenspraak met de terreinbeherende organisaties het beleid ten aanzien van reeën per eiland heeft vastgesteld. Op Ameland heeft op basis van verkeersveiligheid in 2018 beperkt afschot van reeën plaatsgevonden, op Terschelling niet.

Aanvulling reebeheer 2018

Om uitvoering te kunnen geven aan het vervolg van het reebeheer, zowel op het vasteland als op de eilanden is van de Provincie een opdracht 'Aanvulling reebeheer 2018' ontvangen.

Communicatie

De FBE heeft in verband met het Faunabeheerplan Winterganzen hoorzittingen georganiseerd voor de WBE's op 20 februari en 20 augustus 2018. Op 28 februari, 27 maart en 24 oktober 2018 zijn samen met de provincie ganzennieuwsbrieven uitgebracht. De FBE heeft de nieuwsbrieven verspreid via FRS, e-mail en deze geplaatst op de eigen website.

Faunanetwerk

Zowel door bestuur als secretariaat wordt een uitgebreid faunanetwerk onderhouden. Het Handhavers-overleg met Politie en FUMO is geïntensiveerd naar 2x per jaar.

Informatieavonden WBE's en Jachtveldadministratie

In 2018 zijn twee informatieavonden georganiseerd voor de WBE's. Hierbij is gesproken over de jachtveldadministratie en over tellingen.

Landelijk overleg

Landelijk overleg tussen Faunabeheereenheden vindt tweemaandelijks plaats door de secretarissen en twee keer per jaar door de voorzitters. De medewerker FRS participeert in de Technische Gebruikers Groep van het Fauna Registratie Systeem. De voorzitter neemt deel aan het Landelijk Overleg Faunadata.

Valwildregeling

De Vereniging Het Reewild en de FBE hebben het initiatief genomen om tot een valwildregeling te komen. Nodig zijn een ontheffing of opdracht aan jachthouders om aangereden of zieke dieren te kunnen doden, ook buiten het eigen jachtveld, en daarnaast een verlov op basis van de Wet wapens en munitie. De FBE heeft hiertoe overleg gevoerd met de politie. De politie wil leidend blijven en duldt geen afschot van aangereden dieren door derden op/langs de openbare weg. De politie wil zelf ook meldpunt blijven. Dit project is gefaseerd in een overlegfase en een implementatiefase. De overlegfase is afgerond.

Ganzenverjaagteams

Op verzoek van de Provincie is advies uitgebracht over Ganzenverjaagteams. Geadviseerd is deze niet in te stellen.

Indirect

Mailbeheer en help desk

Inherent aan het werk van een secretariaat en de voorzitter is het afhandelen van telefoon, e-mails, brieven en de archivering daarvan. Deze activiteiten kunnen niet direct worden toegerekend aan een bepaalde begrotingspost.

Planning en begroting

Doordat de FBE te maken heeft met zowel een boekjaarsubsidie als met aanvullende opdrachten is het opstellen van de jaarlijkse begroting en de verantwoording daarvan complex. Dit vergt veel tijd van secretariaat en bestuur. Onder deze post worden tevens geschaard periodiek werkoverleg met de provincie, het uitbrengen van voortgangsrapportages, het jaarverslag en de jaarrekening.

FBE-vergaderingen

De FBE heeft in 2018 vergaderd op 21 februari, 18 april, 13 juni, 15 augustus, 17 oktober, 4 en 19 december.

Publicaties

26-2-2018 Rapportage Vrijstelling Winterganzen 2015-2019 over de ontheffingsperiode van 1 november 2016 t/m 28 februari 2017

26-2-2018 Rapportage Ontheffing Knobbelzwaan 2015-2019, Ontheffingsperiode: 1 juli 2016 t/m 30 juni 2017.

Maart 2018, Eindrapportage van het beheer van reeën op Terschelling en Ameland, Fase 3, Natuurlijk Fauna Advies B.V., C.F. Schoon.

19-4-2018 Rapport reebeheer Terschelling en Ameland met advies van FBE.

24-8-2018 Faunabeheerplan winterganzen 2018-2020, Boerema & Van den Brink en Faunabeheereenheid Fryslân.

29-10-2018 Rapportage Ontheffing Vos met kunstlicht 2017-2018 over de ontheffingsperiode van 1 december 2017 tot 1 juli 2018.

20-12-2019 Rapportage Ontheffingen Overzomerende ganzen, Ontheffingsperioden 2018 tot 1 juli 2019.